

अधिसूचना
महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : २० डिसेंबर, २००६

**महाराष्ट्र
नगरपरिषदा,
नगरपंचायती व
औद्योगिक नगरी
अधिनियम, १९६५**

क्रमांक एमएमसी- १००६/३८६/प्र.क्र.८९/२००६/नवि-३२-- ज्याअर्थी, पालिका सदस्यांचे नामनिर्देशन करण्यासाठी त्यांची अर्हता आणि नियुक्तीच्या कार्यपद्धतीबाबत तातडीने नियम करण्याची गरज उदभवली आहे आणि त्या प्रयोजनार्थ महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती आणि औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ (सन १९६५ चा महाराष्ट्र ४०) कलम ३२१ चे पोट-कलम (३) अंतर्गत पूर्व प्रसिध्दीची शर्त काढून टाकणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबाबत महाराष्ट्र शासनाची खात्री पटली आहे;

त्याअर्थी, महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ (१९६५ चा महाराष्ट्र चाळीस) याचे कलम ९, पोट-कलम (१) चा खंड (ब) सह कलम ५१ बी चे पोटकलम (२) आणि कलम ३२१ चे पोट-कलम (१) व (२) मधील अधिकारांचा वापर करून, व त्याबाबतीत त्यास समर्थ करणा-या इतर सर्व अधिकारांचा वापर करून आणि महाराष्ट्र महानगरपालिका, नगरपरिषदा व नगरपंचायती (नामनिर्देशित सदस्यांची अर्हता, निवडणुका व नियुक्त्या) नियम, १९९६ जेथवर ते नगरपरिषदा व नगरपंचायतींच्या नामनिर्देशनाला लागू होतात तेथवर त्याचे अधिक्रमण करून महाराष्ट्र शासन, याद्वारे, पुढील नियम करीत आहे ते असे--

१. संक्षिप्त नाव --

(१) या नियमांना महाराष्ट्र नगरपरिषदा आणि नगरपंचायती (नामनिर्देशित सदस्यांची अर्हता व नियुक्त्या) नियम, २००६ असे म्हणावे.

२. व्याख्या :-- या नियमांत, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर

(अ) "अधिनियम" याचा अर्थ महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ (१९६५ चा महाराष्ट्र ४०)

(ब) "परिषद" याचा अर्थ उक्त अधिनियमा अंतर्गत गठीत करण्यात आलेली नगरपरिषद आणि यामध्ये नगरपंचायतीचा समावेश होतो.

(क) या नियमांमध्ये वापरलेले परंतु व्याख्या न केलेले शब्द व शब्दप्रयोग यांना अनुक्रमे उक्त नियमामध्ये त्यांना नेमून देण्यात आलेला अर्थ असेल.

३. नामनिर्देशित सदस्यांची संख्या निश्चित करणे -- नियम ४ मधील तरतुदीस अधीन राहून निर्वाचित पालिका सदस्यांच्या एकूण संख्येच्या १० टक्के किंवा ५ यापैकी जी कमी असेल त्या संख्येपेक्षा अधिक नसतील तितके पालिका सदस्य अध्यक्ष आणि उपाध्यक्ष यांची बैठक झाल्यानंतरच्या पहिल्या बैठकीत जिल्हाधिकारी नामनिर्देशित करील.

परंतु नामनिर्दिष्ट सदस्यांची संख्या निर्धारित करताना अर्ध्यापेक्षा कमी असणारा अपूर्णाक हिशेबात घेतला जाणार नाही आणि अर्धा किंवा त्यापेक्षा अधिक असणा-या अपूर्णाकाची, नामनिर्दिष्ट सदस्यांची संख्या निर्धारित करताना एक म्हणून गणना करण्यात येईल.

४. **नामनिर्देशनासाठी अर्हता --** पुढीलपैकी कोणत्याही शर्तीची पूर्तता करणारी कोणतीही व्यक्ती नामनिर्देशित सदस्याच्या पदासाठी उमेदवार म्हणून नामनिर्देशित केली जाण्यास पात्र असेल.

- (अ) जिचा नगरपालिका रुग्णालयात वैद्यक व्यवसायी म्हणून काम करण्याचा किमान पाच वर्षांचा अनुभव असेल.
- (ब) जिला महानगरपालिका किंवा परिषद क्षेत्रात कार्यरत असणा-या मान्यताप्राप्त अशासकीय संघटनेचा सभासद म्हणून आणि समाजकल्याण कार्यामध्ये गुंतलेल्या समाजाधिष्ठीत संघटनेचा सभासद म्हणून किमान ५ वर्षांचा अनुभव असेल,
- (क) जिला नगरपालिका कायदे किंवा नगरपालिका कामकारांच्या संबंधातील कामगार-विषयक कायद्यांच्या क्षेत्रातील अनुभव आहे.
- (ड) जी पाच वर्षांपेक्षा कमी नसलेल्या अवधीसाठी पालिका सदस्य होती.
- (इ) जिला पालिका आयुक्त म्हणून काम करण्याचा किमान दोन वर्षांचा अनुभव आहे, किंवा
- (फ) जिला परिषदेचा मुख्य अधिकारी किंवा महानगरपालिकेमधील उप किंवा सहाय्यक नगरपालिका आयुक्त म्हणून काम करण्याचा किमान पाच वर्षांचा अनुभव आहे.

५. **परिषद सदस्यांचे नामनिर्देशन ---**

परिषद सदस्यांचे नामनिर्देशन करताना, जिल्हाधिकारी, मान्यताप्राप्त पक्षांचे किंवा गटांचे तौलनिक संख्याबळ विचारात घेईल आणि अशा प्रत्येक पक्षाच्या किंवा गटाच्या नेत्याशी विचारविनिमय करून शक्यतोवर, परिषदेमधील अशा पक्षांच्या किंवा गटांच्या संख्याबळाच्या प्रमाणात सदस्यांचे नामनिर्देशन करील.

परंतु या नियमात अंतर्भूत असलेल्या कोणत्याही गोष्टीचा तिच्यामुळे अशा कोणत्याही पक्षाच्या किंवा गटाच्या नसणा-या कोणत्याही सदस्याचे नामनिर्देशन करण्यास जिल्हाधिका-याला प्रतिबंध होतो असा अर्थ लावला जाणार नाही.

६. **निकाल प्रसिध्द करणे --**

याप्रमाणे नामनिर्देशित केलेल्या सदस्यांची नावे शक्य तितक्या लवकर जिल्हाधिकारी राजपत्रात प्रसिध्द करण्यासाठी पाठविल.

७. **प्रासंगिक रिक्त पदे --**

नामनिर्देशित पालिका सदस्याचे एखादे पद रिक्त होईल तेव्हा ते रिक्त पद भरण्याकरिता या नियमाच्या तरतुदी योग्य त्या फेरफारांसह लागू होतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

**डॉ. ज. मो. फाटक
शासनाचे प्रधान सचिव**

NOTIFICATION

Urban Development Department,
Mantralaya, Mumbai-400032,
Dated the 20th December 2006.

**Maharashtra
Municipal
Councils,
Nagar
Panchayats &
Industrial
Township Act,
1965.**

No.MMC-1006/386/CR-89/2006/UD-32:- Whereas the Government of Maharashtra is satisfied that circumstances exist which render it necessary to take immediate action to make rules for providing for qualifications and procedure for appointment of nomination of Councillors and for that purpose to dispense with the condition of previous publication thereof under sub-section (3) of section 321 of the Maharashtra Municipal Councils, *Nagar Panchayats* and Industrial Townships Act, 1965 (Mah.XL of 1965);

Now, therefore, in exercise of the powers conferred by clause (b) of sub-section (1) of section 9 read with sub-section (2) of section 51B and sub-section (1) and (2) of section 321 of the Maharashtra Municipal Councils, *Nagar Panchayats* and Industrial Townships Act, 1965 (Mah.XL of 1965), and of all other powers enabling it in that behalf, and in supersession of the Maharashtra Municipal Corporations, Municipal Councils and *Nagar Panchayats* (Qualifications, election and appointments of nominated Councillors) Rules, 1996, in so far as they apply to the nomination of Councillors in Municipal Councils and *Nagar Panchayats*, the Government of Maharashtra hereby makes the following rules as follows, namely:-

1. *Short Title*.- These rules may be called the Maharashtra Municipal Councils and *Nagar Panchayats* (qualifications and appointments of nominated Councilors) Rules, 2006.
2. *Definitions*:- In these rules, unless context otherwise requires,
  - (a) "Act" means the Maharashtra Municipal Councils, *Nagar Panchayat* and Industrial Townships Act, 1965 (Mah.XL of 1965);
  - (b) "Council" means a Municipal Council constituted under the Act and include a *Nagar Panchayat*;

(c) words and expressions used but not defined herein shall have their respective meaning as assigned to them in the Act.

3. Determination of number of nominated Councillors.- Subject to the provisions of rule 4, the Collector shall nominate such number of Councillors, not exceeding ten per cent, of the total number of elected Councillors or five, whichever is less at its first meeting after election of the President and Vice-President:

Provided that, while determining the number of nominated Councillors, a fraction of less than one-half shall be ignored and a fraction of one-half or more shall be reckoned as one.

4. *Qualification for nomination.*- Any person who fulfills any of the following conditions shall be eligible for being nominated as a candidate for the office of the nominated Councilor,-

(a) has an experience as a medical practitioner in a municipal hospital for not less than five years;

(b) has an experience of not less than five years, as a member of recognised non-Government Organisations and community based organisations engaged in Social Welfare activities working within the area of a Municipal Corporation or a Council;

(c) has an expertise in the field of municipal laws or labour laws in respect of municipal workers;

(d) had been a Councillor for not less than five years;

(e) has an experience of working for not less than two years as a Municipal Commissioner; or

(f) has an experience of working for not less than five years as a Chief Officer of a Council or as a Deputy or Assistant Municipal Commissioner in a Corporation.

5. *Nomination of Councillors.*-In nominating the Councilors the Collector shall take into account the relative strength of recognised parties or registered parties or groups, and nominate the members, as nearly as may be, in

proportion to the strength of such parties or groups in the Council, after consulting leader of each of such party or group:

Provided that, nothing contained in this rule shall be construed as preventing the Collector from nominating any member not belonging to any such party or group.

6. *Publication of results.*- The Collector shall as soon as may be send the names of the members so nominated, for publication in the *Official Gazette*.

7. *Casual vacancies.*- When a seat of a nominated Councillor becomes vacant, the provisions of these rules shall *mutatis mutandis* apply for filling the vacancy.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

Dr. J. M. Phatak,
Principal Secretary to Government